

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETNO—YEAR XV.

Cena lista

je 50.00.

Entered as second-class matter January 26, 1916, at the post-office

at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 6. oktobra (Oct. 6), 1922.

Subscription \$5.00
Yearly.

Uredniški in upravilski pre-
stor: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:

2657 S. Lawndale av.

Telephone: Lawndale 4422.

STEV.—NUMBER 234.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DOBA PRVIH PRASK ZA KONTROLU OLJA JE TU.

Kemal paša je pokvaril program
"velike zarote Azijatov proti
balemu plemenu".

PROGRAM BO OŽIVLJEN POZNEJE.

Washington, D. C. — (Paul Hanna, Federated Press.) — Turčija, Rusija, Kitajska in Daljni vzhod v splošnem so "ena sama velika zarotniška organizacija", katere namen je, uničiti zapadno civilizacijo. Oficijelni Washington se je ravnonar pripravljal, da odkrije to "zaroto", pa je prišel naokrog Mustafa Kemala paša in pokvaril program, ko se je odločil za premirovno konferenco z Anglijo.

Program "velike zarote Azijatov proti belopoltnim ljudem" bo seveda spet oživljen pri prvi prički, osiroma prav kmalu, ako se turški nacionalisti ne podajo in podpišejo ponizevalni mir z Grki. Material za propagando proti "zarotnikom" je že pripravljen; dolga poročila, polna turških grozot, so že spisana in čakajo dneva in ure, ko se odpodijo nevarenji strupeni plin, toda v momentu, ko je imel biti plin poslan na fronto, je prišlo premirje; zato jih je kiala jesa. Ravno tako kolje jesa danes propagandiste, ki imajo toliko bogatega materiala zoper Turke, pa je prišla konferenca za premirje v Mudaniji. Strupen plin za časopise je bil že učinken — a taj nič! Kakšna nesreča, če ne bo vojne med Turki in Angleži!

Tisti, ki poznamo razmere, pojasnjujejo, da Anglija ne želi vojne, če le more dobiti, kar hoče imeti, brez vojne. Zavezniki so zakopani v dolgovih do ušes vsed zadnje vojne in nič jih ne mika nov pokojo, ki ima pristnosti nove dolgove. Poleg tega so imeli v treh letih dovolj rebeljonov, ki so jih naučili, česa jim je pričakovali po prihodnjih vojnih.

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne zahteva Carigrada, temveč samo prostost Dardanel, za vse ljudstva. Temu pa nasprotujemo. Rusi imajo Carigrad, ampak njihove ladije naj plovejo kod drugod, ne pa skozi Dardanele! — Carjeva zahteva, da Rusija snektira Carigrad, je bila želja velikega naroda! Zahteva sovjetov, da morajo biti Dardanele proste, je nesramna rdeča zarota v zvezi z nekrščanskim Turkom!

Na konferenci bodo močtarili o Dardanelah. V javnosti je bilo pisalo in govorilo o morski cesti iz Sredozemskega v Črno morje — kdo bo kontroliral to cesto in kakšne pravice bodo imela trgovska brodovja na tej cesti. V resnici se pa bije boj za petrolejske vrelce in rudnike, h katerim vodi dardansko-bosporska cesta.

Ameriška vlada ima dvoje interesov v Dardanelah: eden interes zakriva drugega. Prvi interes so kristjanski misjonarji v Mali Aziji. To je humanitarni interes, ki vleče in vpliva na verne mase. Drugi interes, ki se skriva za prvim, pa je olje ameriških kapitalistov, katerega hočejo deliti z Angleži na Bližnjem vzhodu in konsekventno zbraniti Rusiju pot skozi Dardanele.

Rusija podpira program kemalistov, zlasti pa točko, ki zahteva, da mora biti morska pot iz Črnega morja presta v druge oceane. Iz tega razloga in valed splošnega protigibanja napram zapadnim velesilam je Rusija dala Turkom moralno in materialno pomoč v vojni z Grki.

Hardingova administracija pa je podporovala z Wilsonom tradicije sovraštva napram vsemu, kar je v zvezi z Rusijo. Harding sovraži vse, kar Rusija podpira — torej med drugim tudi Kemala pašo.

Ljubimkanje s temi tradicijami nas je pa privelo v čudno štreno. Stara Rusija je zahtevala Carigrad in mi se seveda pridružujemo tej zahtevi; kar je hotel car, mi podpiramo. Nova Rusija ne

PROSVETA

GLASILO SLOVENIŠKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

MATERNAL SLOVENIŠKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Gospodarji se dolgovno. Robotniki se ne vredno.

Narodna: Podjetje države (New York) \$3.00 na leto. \$3.00 na leto in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$2.00 na leto, \$2.25 na tri leta, \$1.00 na tri mesece, in en inčevanje \$1.00.

Razbor na tem, kar ima vpliv na Slovence

"PROSVETA"

207-29 St. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenska Narodna Podpora Societe.

Edited by the Slovenska Narodna Podpora Societe.

Advertisement space is available.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$2 per year;

Chicago \$1.50, and foreign countries \$2.00 per year.

"MAGAZINE OF THE PROGRESSIVE PRESS"

Datum v izdajajo n. pr. (Ob. 31-22) poletnega leta imena na naslovu
postavlja do vsem je o tem dovoljen potisk naravnina. Posovito je pravo
časopisa, da se vse ne raztevijo list.

PRIVATNI VELEBIZNIŠKI INTERESI SO ZOPET OD-KRILI SVOJE SRCE ZA TUJEZEMSKIE DELAVCEV.

Propaganda, da se opuste nekatere omejitve za izseljavanje v Ameriko, je zopet v polnem cvetju. Seveda prihaja od tam, kjer je bila najmočnejša po vojni, da se izseljavanje tujezemskih delavcev v Ameriko omeji.

Stvar je namreč tale: Po sklenjenem premirju je bilo v Ameriki več velikih stavk. Dokler niso bile nova izseljeniške postave sprejete, so privatni velebiziški interesni poslali svoje agente v tujezemstvo, kjer so nanovačili potrebne stavkokaze. Tako po vojni so slišali ameriški privatni velebiziški interesni, da so delavci v Evropi po vojni poseli silno radikalni. Vse je bilo "rdeče". In rekli so, da je treba zapreti vrata, da ti preklicani "rdečarji" ne pridejo v Ameriko. Napravljena je bila tudi gonja na tujezemsko "rdečarje" v Združenih državah in deportirali so jih lepo številno. Ali stavke so prilie vseeno, čeprav so "rdečarje" deportirali, za stavkokaze je pa šla izredno trda. Kameje so odicrili, da delavci v Evropi niso tako "rdeči", kot jih slikajo, kajti če bi ne bilo to resnica, bi se še zdavnaj neveličali stradati. In tako je očivela propaganda, da se dovolji večjemu številu tujezemskih delavcev vstop v Ameriko, toda vsek se mora preiskati dobro, ako ni prikrit "rdečar".

Da se omilijo izseljeniške postave se posebno zanimajo jeklarski interesni, mesarski baroni, železniški magnatje in vpliv vse korporacije, ki bi rade neizmerno pomnilile svoje dobičke.

Znani governer Allen je nedavno trdil, da tujezemski delavci sploh niso nevarni, ker se boje vlade, ampak nevarni so domači delavci, ker nimajo pred vladom nobenega strahu in neizprosno zahtevajo, kar jim gre po postavah in ustavi.

Privatni velebiziški interesi bi najraje dobili v Ameriku Azijate, kajti ti delajo najceneje, zaradi tega se propaganda vrli tudi v tem oziru. Naglašati so začeli, da Ameriki preti velika nevarnost, ako ostane izseljavanje v Ameriko še nadalj omejeno.

Tako privatni velebiziški interesi spreminja svoje nazore o izseljeniškem vprašanju.

Izseljeniško vprašanje se da rešiti le potom tukajnjih in evropskih delavskih strokovnih organizacij. Delavske strokovne organizacije so poklicane, da rešijo to vprašanje v korist vsega delavstva. Dokler bodo to vprašanje reševali tako, kot zahtevajo privatni velebiziški interesi, ne bo nikdar pravilno rešeno.

Marsikateri pošten in marljiv delavec je moral nazaj in tje, od koder je prišel, medtem ko so bila vrata "spuščam" evropskim grofom in plemenitnikom vedno na stenjaj odprta, ki so prišli v Ameriko, da se bogato oženijo, ali da izjemajo s premetenimi potezami svoje "rojake".

Kongres dozdaj še ni storil ničesar, da se omejitve za izseljavanje omilijo. Pritisak na kongres bo najbrž napravljen šele po končanih volitvah v novemburu. Za delavstvo je torej izredne važnosti, kakšne kongresnike in senatorje izvoli v novemburu. Ako bo delavstvo glasovalo za socialistične kandidate, tedaj bo glasovalo pravilno.

SAMI SE OBSOJAO.

Mr. Arneson je član državne davčne komisije v Minnesota. Te dni je stokal, da so se davki v Minnesota povisili v zadnjih deset letih za dve sto dvajset odstotkov, bogastvo se je pomnožilo samo za sedem in petdeset odstotkov.

Ako bi bil davčni komisar Arneson član socialistične stranke ali farmarske delavske stranke, tedaj bi bila njegova kritika razumljiva. Ali stranka, kateri pripada davčni komisar, je že deset let v šediu, torej je logično odgovorna moralno za take razmere v državi.

Ampak Arneson je le nekaj dobrega storil. Pokazal je, kako gospodarijo stare stranke. Davke povečujejo, da je strah in groza, bogastvo v državi se pa množi s polževno hitrico. Dobro je, da je prišel vprav zdaj pred volitvami s tako izjavno na dan, kajti če tisti obsojajo republikansko stranko in posebno staro gardo v nji, ki so njeni pripadniki, je samoposebica, da jo obsodijo tudi delaveci in farmarji na volišču in na prvi tork v letošnjem novemburu.

All ni mogče tako ravnanje pravilno?

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J.
in čitalcev Prosveta.

Rock Spring, Wyo. — Zopet sem prišel na površje zemlje. Otišlo so žalostne, ko gledajo na to klaverno civilizacijo, narod tavačoč v temi bres premislice. Zemlja je rodila slovenški rod, vse obdrževala enako, narava sama je postavila zakon, da smo vsi po njem enaki, sedaj pa jo oni rod zanjuje in tepta njene zakone. Ali naj to imenujemo civilizacijo. Daleč, daleč od maledi smo s njo.

Bratje netrpni, tu živeli rojati, učite svoje sotropine in odprijetajo oči drugi nezavedni mesi, ki je le daleč v nevadnosti.

Govoril sem z žensko, ki je trdila, kako hudo je bilo življenje pred 50 leti, sedaj da je bil narod zaslužen. Kaj pa je danes? Ženska pripada od tam, kjer imajo velike stolpe in lepe cerkve, a ne moljko, iz dežela Burbonev. In pogovorov tu se da opoziti, da mane ne gre naprej v sposnavanju, temveč nazaduje, to pa prihaja od tam, kjer pravijo, da je "all-right" in udeleženci so dobре vole.

Za slovensko žolo se gre! "Pa pojdom malo pogledat notri," je doli sem in tja kak glas: "Saj slovensko žolo res potrebujejo in če jo bodo postavili, bo res slovenska." Marsikdo pa je da pri tem pridevok, da je ne vidijo nikjer niti vzdahnega "Slovenian School" ali kaj sličnega, name krič sv. Andreja, je nad vratini preko njega velika črka F. (Dolžina črka menda pomeni: Prostot!)

Naj bo še kakor hoče, mi sem se udeležil ta vodor predstavite pod cerkvijo, da si prejsem žas nakrat v atmosferi strogih "rimljakov" in podjarmenih dušic svetega oca pape. "Benzent" je bil napočinjan povsem istorno, Dolžnost odbornikov unije je, da bi se postavili v bran operatorjem, zato bi bilo priporočljivo, da se opresni in pogledajo, kako pred nujovimi očmi stavkokazijo nekateri rudarji. Morda se jim zdi to preveč, da tako pide naj se vodramijo in bi me valedi tega celo hoteli poditi od dela, pa naj storijo, vendar tega bom še vedno ostal ne samo 100 procentov Amerikan, temveč tudi stoprocent unionist. Bil sem se prejman od operatorjev, a se vseeno ne usträsim. Ko sem bil pri lokalu 2264 v Franklinu, Kana, smo diani primorali kompanijo, da nam je moral plačati kompanijsko meso. Več spornih sledujev smo imeli z operatorji, ali niti enega nismo izgubili. Bili smo teda seveda stodostotno organizirani.

Superintendentu so naši uspehi zelo jesili in moč je hodil razščen kot puran. Tako je odslovil par takih, ki so bili najbolj delavni pri uniji, pa delal je račun brez krčmarja. Preganjaj je odlovljene člane, ali unija se je zanje zavseila in se postavila mogočnemu superintendentu v bran. Po dveh tednih sta prilis dva glavna odbornika in dva zastopnika od države. Skozi tri večere smo imeli zborovanje, zaključek je bil

privosten v pričlanjanju organizacije, da je končno dobil superintendent skupno z dvema bosom in dvema drugima preddelavščema bro. Oni so morali pobrati svoje redi in iti. Zdaj morajo kompati "črni dijimant" kakor drugi rudarji po stavkokazkih rovin, diani unije pa so dobili povrnjenje plača za vse dni, koliko so bili izključeni od dela.

Prišli so glavni odborniki in nas osmerjali, da smo vsi rdeči in bolševiki, predsednik pa nam je raket, da to ni amerikanak. Odgovorili smo, in vstrajali pri svojem. Če ni za tebe, sobrat, pa zavesti davorano. Tako se je glavni odbor uklonil našemu lokalnemu, ko je videl, da so vse člani zarohnili, ki je predstavil "rdečarstvo".

Štirih so glavni odborniki in nas osmerjali, da smo vsi rdeči in bolševiki, predsednik pa nam je raket, da to ni amerikanak. Odgovorili smo, in vstrajali pri svojem. Če ni za tebe, sobrat, pa zavesti davorano. Tako se je glavni odbor uklonil našemu lokalnemu, ko je videl, da so vse člani zarohnili, ki je predstavil "rdečarstvo".

Končno je odgrnil pri strani kulinsko platio in stopili na predstavnik mr. Mladič, pozivajoč konjno občinstvo, naj bo med predstavitev mirno in nihče naj ne kadi, ker dim škoduje igralcem. Odhajajo je predstavnik govornik patr. Kazimirja Zakrajška. Moč se je postavil pred platno in smehljaje lepo nagovoril cenjeno ploskajoče občinstvo. "Le podakajoče s poskanjanem, bom najprvo kaj povедel," tako nekako je reklo.

In res, kaj takega nisem prispeval. Pater je začel, da se je društvo sv. Mohorja pobrigalo, da se je priredila tempij s vodnikom, ki so se povsod poslužili duhovnikov, skupno z malikovom jezuitom. Skupno z malikovom jezuitom, kajti brat slednjega je malikovstvo sploh obstojati ne moglo. Oni, ke verujejo v razne vratre, so prvi gojitelji malikovata, ko od navadnega kamna ali mrtvega lesa pričakujejo božanske moči in to praznovanje nevednici izrabljajo razni svečeniki in duhovniki, ki so povaročitelji vseh "čudežev" storjenih po malikih. Egipčani in Grki so se postuševali "čudenih oltarjev", kjer so njih maliki govorili o bodočnosti in izrabljali svoje želje in ravno tako je še v današnjih časih med malikovatvijo. V templju Hinduja so še takci "čudežni oltarji", kjer se svečeniki poskušajo istih goljufij kot nekaj in se je marsikje posrečilo goljufijo odkriti.

Za časa vstaje Bokserjev na Kitajskem (leta 1900) je bilo odkritih nošteto templjev z velikimi duhovnikov, ki so invadirale druge. Dragoceni zlaci, dragulji in preproge ter celo maliki sami so bili odnešeni kot spomin na ta pohod. Nešteto "božankih" kipov je bilo odkritih, pri katerih so se povsod poslužili duhovniki raznih goljufij, da so jim ljudje primačali darove in tako bogatili templje, "hišo bogov", če kateri pa so bili absolutni gospodarji le svečeniki. Ni ga pa bilo tako znamenitega malika kot je ravno "govoreči malik", katerega so privičali voditi v skupnosti in vsega vseči in poskušati istih goljufij kot nekaj in se je marsikje posrečilo goljufijo odkriti.

Za časa vstaje Bokserjev na Kitajskem (leta 1900) je bilo odkritih nošteto templjev z velikimi duhovnikov, ki so invadirale druge. Dragoceni zlaci, dragulji in preproge ter celo maliki sami so bili odnešeni kot spomin na ta pohod. Nešteto "božankih" kipov je bilo odkritih, pri katerih so se povsod poslužili duhovniki raznih goljufij, da so jim ljudje primačali darove in tako bogatili templje, "hišo bogov", če kateri pa so bili absolutni gospodarji le svečeniki. Ni ga pa bilo tako znamenitega malika kot je ravno "govoreči malik", katerega so privičali voditi v skupnosti in vsega vseči in poskušati istih goljufij kot nekaj in se je marsikje posrečilo goljufijo odkriti.

"Govoreči malik" je eden najznamenitejših od vseh kitajskih, sgrajen na podstavku iz mramorja v veliki sobi templja od steni. Kajti vsak malik je tudi ta čuden po postavi. Izklesan obraz igleda strogo, četveroglavato pokrivalo mu pada celo do ramen. Dolga halja iz marmorja je na njem kajlično izklesana, roki pa sta sklepni in tako izgleda kip zelo veličastno in strogo. Oboževalci se mu niso približevali drugač kakor po kolonih in z glavo obrnjeno proti tem. Malik je govoril z nizkim glasom, rasločno in samozavestno svoje želje, kako se ima obnašati ljudstvu. Vsakdar se je smatral zelo srečnega, če ga je malik obgovoril.

Tak malik je bil tudi postavljen pred občidjem nekega mesta, ter je po mnenju domačinov varoval mesto pred vsemi zlemi duhovniki, da ne pridejo v mesto. Domačini so si predstavljali, da mora vsakdo umreti, ki pride od drugod s hudobnimi nameni v mesto. Ali mod malika se je izkazala zanjo, prilisno v evropski vojaki, in od kajti vse malikovo božanstvo.

Precnej debela stena je bila zida-

nec Marko Karlovič, član našega društva "Johnston", št. 91 SNPJ. Pokojnik zapušča soprogom in pet nedodatih otrok. Kakko je nastala eksploracija, še ni natančno znano. — Frank Martinjak.

Zabava družbe sv. Mohorja.

Pod cerkvijo je trošnica, pa se je rodila — mihi!

Chicago, Ill. — V nedelje dne 1. oktobra je imela katoliška družba "Sv. Mohorje" v cerkveni dvorani veselico z igralka "Ispod burkely" ter "Kmet in avtomobil".

Ne bom kritiziral igralcev, ki v splošnem lahko zadovolijo občinstvo, samo da pokljubo kaj "smečnega", pa je vse "all-right" in udeleženci so dobре vole.

Cisti preostanek prireditve — da bolj všeč — je seveda nameščen v korist šolaškega poslopnega svetega sv. Štefana. To je najboljša reklama vodilnih elementov, masiljanov pri fari sv. Štefana na 22. in Lincoln cesti v nedanjam času.

Za slovensko žolo se gre!

"Pa pojdom malo pogledat notri," je doli sem in tja kak glas:

"Saj slovensko žolo res potrebujejo in če jo bodo postavili, bo res slovenska."

Marsikdo pa je da pri tem pridevok, da je ne vidijo nikjer niti vzdahnega "Slovenian School" ali kaj sličnega, name krič sv. Andreja, je nad vratimi preko njega velika črka F. (Nedeljno je začelo v besmušču.)

Prejšnji list je začel, da je začelo v besmušču.

Način način je menda pričakoval.

Način način je menda pričak

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Delavci v Avstraliji za politično organizacijo. Delegatini zvezne delavcev in hišnih gospodinj so na konferenci v Melbournu sklenili osnovati politično stranko za ženske v Avstraliji. Vselej so si naložili, da morajo tudi one imeti zastopnice v državnih zveznih legislaturah, da s tem izboljšajo življenje žen in otrokom delavcev, katero sedaj v parlametu nihče ne zagovarja, kot očne trdijo.

Narodna industrijska konfrenčna komisija, ki je organizacija podjetnikov, je izdelala poročilo, da so se povečale mesečne tovarništvene delavec v državi New Yorku in da se še vedno boljšajo. Poročilo pravi, da je povprečni zaslužek sedaj \$25.10 na teden, ki pa stopnjuje na \$25.00 po 35 centov vsaki mesec. Poročilo molči, da se je meza nekoliko zvišala radi uspešne stavke rudarjev in teksilnih delavev in da je radi tega povprečen zaslužek nekaj višji od običajne lani.

Velika kriza med češkim delavstvom. Socialistični listi s Češkega poročajo o krizi, ki je napočila v vsej industriji. Najbolj je prizadeta dobro razvita steklarška industrija na severnem Češkem, kjer je vse delavstvo ispuščeno od dela. Po industrijsah na vzhodni in zapadni Češki delavstvo odpovedajo v mnogicah. Več kot 18,000 delavev steklarške industrije je popolnoma brez dela, dvajset tisoč pa jih dela komaj po dva ali tri dni v tednu. V gorovju Izere so odpovedana na dnevem redu. Delavski organizacije apelirajo na vlado, naj stori kaj v tem oziru, zmanjša tovornino in pošte pristojbine, kar dolžijo podjetniki, da je krivo krize, ker ne zmagujejo takih pristojbin. Tudi po rudnikih delo večinoma počiva.

Razne vesti.

VOLILCI V OHIOGU. REGISTRIRAJTE SE!

V soboto 7. oktobra je prvi registracijski dan za volilce in volilke v Chicago. Drugi in zadnji dan registriranja je 17. oktobra. Kdor hoče imeti volilno pravico pri volitvah 7. novembra, mora biti registriran. To velja za vse volilce in volilke. Zakon zahteva, da se morajo volilci novano registrirati vsake dve leti. Kdor tega ne storii, izgubi volilno pravico v novembri. Vsi starci volilni imeniki so uničeni.

Slovenski državljanji in državljani v Chicago! Registrirajte se vsek v svojem volilnem predstavniku!

OGROMNI LEDNIKI SE POMIČEJO NA JUG K PASU PARODNIH ČRT.

Boston, Mass. — Ledena gora, višja kot Bunker Hill, spomenik, se pomicajo proti jugu in bo kmalu dosegla črto, kjer prevaja parniki preko atlantskih parobrodnih družb. Navjški lednik je visok 258 čevljiv in obsega kiroko površje, kolikor so ga mogli izmeriti iz dalje. Za njim se pomicteta dva druga lednika, tudi celi gori skoro enake velikosti.

50 LET DORER SOPROG JE ZBESNEL.

Chicago, Ill. — Vzile temu, da je Peter Phignianus star že 73 let in je bil skozi 50 let vzoren soprog ter prava "copata" svoji ženi, je bil včeraj arretriran, ker je "podeljal", kakor je rekla njegova prestrašena sopraga. Začel je pobaviti kuhišnico posodo in rogovili, dokler ga ni prijela policija. Žena toki, da je moral moč kje dobiti "mesečino".

LADJE USTAVLJENE RADI STAVEK.

So. Chicago, Ill. — K. B. Nolan, tajnik unije mornarjev na Velikih jezerih, izjavlja, da so bili v So. Chicagu ustavljeni trije parniki radi stavke mornarjev in v Clevelandu pet. Izjavil je, da se ni prejel poročil iz drugih jezerskih pristanišč. K. B. Nolan je tudi izjavil, da je Lake Carriers Association, proti kateri je dvignjena stavka, okreplil Le Follettov mornarski zakon, ki ne dovoljuje kompanijam pošiljanja ladji na vode, ako ni na njih najmanj 65 odstotkov dobre izvežbanosti mornarjev, ki morajo imeti potrdilo o veličini mornarski službi.

VAŽNO ZA ONE, KI SE POTEGLJUJEJO ZA AMERIŠKO DRŽAVLJANSTVO.

New York, (Jugoslovanski odbrek F. L. I. S.) Ponovno opozarjam, da mesec dni pred splošnimi volitvami, t. j. od 7. oktobra do 7. novembra se v zmislu zakona ne izdaje takovani prvi papirji za državljanstvo. Dne 7. novembra se vršijo volitve skoraj v vseh državah in zakon določa, da v tridesetih dneh pred volitvami in na dan volitve se ne sprejemajo izjave o nameri glede ameriškega državljanstva. Radi tega, ki nameravajo dobiti prvi papir, bi zastonjili v tej dobi na sodišče. Prvi papir je, kakor znano, prvi korak k naturalizaciji, s katerim inozemec izjavlja svoj namen, da hoče postati državljan Združenih držav. Inozemec lahko dobi prvi papir vsak dan, čim se je nastanil v Združenih državah, izvzemši v predvilitvenih dneh.

Tekom te dobe se ne smejo vršiti niti končna zasiljanja pred naturalizacijskim sodiščem, ki so zadnji korak v dobavi državljanstva.

Na drugi strani je dovoljeno vložiti prošnje za drugi papir. Radi tega priporoča se vsem onim, ki imajo kaj opravka radi dobiti drugega papirja, naj uporabijo vse drugega papirja, naj uporabijo na dan, ko je v naturazacijskih sodiščih in uradih občajnega navala.

NENAVADNA VROČINA V OKTOBRU.

Dne 4. oktobra je topomer v Chicagu kazal 87 stopinj vročine. To je rekord kakršnega do danes: še ne poznajo tukajšnjih vremenskih. Po vsem centralnem delu Združenih držav je še par tednov nenavadno gorko vreme v tem času. Iz Goshena, Ind., javlja, da se tam pokazal cvet na črešnjah. V Calgaryju, Alberta, Kanada, je pa zapadel debel sneg.

PRVA SENATORKA.

Cartersville, Ga. — Governor Hardwick je imenoval mrs. W. H. Feltonovo na mesto umrelga senatorja Watsona. Feltonova, ki je starca 87 let, je prva ženska v svetem senatu. Toda mrs. Felton ne bo dolgo sedela v senatu. V novembру bo izvoljen nov senator in doba sedanjega kongresa je še kratka.

KADILA JE TOBAK IN ŽIVELJA 104 LETA.

Washington, Ind. — Mrs. Sarah C. Canan, najstarejša domačinka v Indiani, je umrla 3. oktobra v starosti 104 leta. Starka je do svoje smrti pila modno kavo in kadila topak iz pipe. Pri vsaki jedi je popila dve skodelici kave in pipa je imela vedno v ustih.

DALJNOVZDOKNA REPUBLIKA BO MZAJA DENAR.

Peking, 5. okt. — Zadnje čase je bil v Daljnovežnem republiko takoj velik izvoz zlatega in srebrnega denarja, da bo vrla v Čini. Ljubko zagotovila papirnatemu denaru po Novem letu vrednostno podlago. Po konzularnih poročilih se da posneti, da soyisti pravljajo zamenljivo denaro, kar bo pospešilo pomanjkanje papirnatih bankovev in bo omogočena podlaga v srebru in zlatu v zadostni meri.

Finančni minister v Čini je izjavil, da je izdelana naredba, s čemer bo obdavčen vsak izvoz denarja in potrebščin, ki jih v državi nedostajajo.

ANISA SE UDOLJI KONGRESA V MOSKVI.

Seattle, Wash. — (Federated Press) — Miss Anna Louis Strong iz Seattle znana čitateljem Federated Press pod imenom "Anise", katera se mudi že dal časa v Sovjetski Rusiji, bo zastopala tukajšnjo Centralno unijo na kongresu trete internacionale v Moskvi, ki se vrši prihodnjih mesecov. Odbor unije ji je pred par dnevi poslal pooblastilo.

NEMŠKA MARKA ZOPET PADA.

London, 5. okt. — Nemška marca je zopet padla na londonskem denarnem trgu. Zdaj jih je 9850 za sterlingski funt, oziroma več 2000 za eden dolar.

23 IZREVUBNITI.

Dublin, 5. okt. — V bitki med svobodnodržavci in republičani pri Killerglen je bilo danes ubitih 23 republičanov. Poveljnik narodnih čet je tudi padel. Republičani razdeljajo mostove v Drogheda, ki morajo imeti potrdilo o veličini mornarski službi.

KOLIKO PA JE TAKIN?

Somerset, Pa. — Tukajšnji listi so posvetili precej prostora ruadarju Mike Hancheru, "poslencu pri MacGregor Coal kompaniji, ki je posekal Mata Flyna, kateri je doslej nosil zastavo kot najbolje plačan ruadar pri tej družbi. Zastavo je vzel Hancher, ki je v zadnjih dveh tednih prejel \$219.50 plače, v prejšnjih dveh tednih pa pa zasiulil \$239.50, skupaj v enem mesecu \$530. Hancher pravi, da bo služil dénar v tej meri še nekaj časa, sa kmalu vrne v Slavonijo in kupi grad.

FORD PRODAJA KOKS PO \$8 EVOJIM USLUŽBENCI.

Detroit, Mich. — Fordova motor kompanija je pričela zalogati svoje uslužbence s koksom, ki ga jim prekrbuje po \$8 za tono. Tačka poročajo uradniki kompanije, ki oskrbujejo zalogo koks za vse uslužbene.

RUMUNIJA SE PRIPRAVJA.

Belgrad, 4. okt. — Medtem ko vnapovod listi pišejo o veliki nevarnosti radi vojne na bližnjem vrtoku, voditelji v Jugoslaviji izjavljajo, da ne dela Jugoslavija nikakih priprav za vojno. Jugoslavija ne zbirajo čet na meji. Trdijo, da noben nov letnik ni bil vpoklican pod orodje. Vas razmisljanje takih vesti smatrajo v Belgradu le za propagando in ozemljstvu.

Kakor poročajo poluradna poročila, se Rumunija pripravlja v vojstvu in v to stavi svoj zagon, da mora ščititi moje napram Rusiji. Odrajena je delna mobilizacija in tudi druge priprave se vrše na besarabski strani.

Kot vse kaže, bi se radi Jugoslovani pokazali za posredovalce v sporu med Grki in Turki, vendar pa sta obe, Jugoslavija in Rumunija, nezadovoljni z sklepom, ki so ga storili alijanci v Parizu glede povratka Turkov v Evropo. Obe državi sta bili dosežen vedno proti povratku Turkov in proti okrepitvi Bolgarije, kar pa je ravno sklep v Parisu omogočil.

Bulgarija stoji na stališču, da ne ima posusti Traciji samoodločevanje in avtonomijo, čemur pa se najbolj upira Jugoslavija, katere državni prinalajo na dan, da imajo glede avtonomije še dovolj trske skupine radi Reke. Obenem tudi Jugoslavija obita Bolgariji, da slednja hoče le zato avtonomijo Tracije, da bi jo posnela anektirala.

O vojaškem podvzetju Bolgarije v Traciji pa ni misliti. Pred vsem Bolgarska radi mirovne posodobe tega ne smore, ker nimata očitja niti zadostnega števila čet. Poleg tega tudi prebivalstvo ni prav nihed navdušeno na vojno.

Z HELO POMLAJENI STARCI V SPREVOHU.

Pariz, 5. okt. — Dr. Sergij Voronov, snameniti ruski špecialist za pomlajanje starcev z opijočo plieso, je danes aranžiral sprevod tridesetih pomlajenih starcev pred Družtvom francoskih ranocelikov, ki imajo svoj letni zbor v Parizu. Voronov je večipel zlato okrog 600 molčikov v starosti od 80 do 85 let in da demonstrira uspeh svoje metode, je povabil čet sto teh starcev v Pariz, da se pokažejo pred ranocelinki v dolži, da so dobili nazaj svojo mod in moč kreplost. Mnogi teh starcev so zopet očetje in prinesli (Adv.)

TRGOVINA NA PRODAJ.

Proda se trgovina (store), groceria, mesnica, razno belje (dry goods), peči in premogarske potrebljnine. Prodajalna se nahaja na glavnih ulicah in je resnično dobra prilika za slovka, ki želi voditi trgovino. Proda se po zmernih cenih. Za pojasmnila v ceno pridejo osebno ali pa píšite na naslov: Math Kruljac, P. O. Pittsburgh, Ill. (Adv.)

PRISELJEVANJE ZA STAROGO KRAJEV V AMERIKO.

Priseljevanje iz starega kraja v Ameriko je bilo 1. julija t. l. odprt.

Primo meni, da Vam naredim pravilne in dobre prednje.

Če oseba ne pride povrnem denar.

Ne oblikujte da ne bo kvota zoper izporna.

MATIJA SKENDER,

JAVNI NOTAR

za Ameriko in stare kraj.

5227 Butler Street,

PITTSBURGH, PA.

Za kupovanje piva doma

izmame v analogi sred, hmelj, sladkor in vse druge potrebljnine. Postavite in se pragnite, da je doma pri naskušani redna in najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov in razstavljanje v zgodnjih letih.

Mi ram dostavimo narodilo po posti, točno v vse kraje.

Grosjejam, sličičarjem in v prodajalne tovarne domovine. Projemam denar na branične vloge in piščam po 4% obresti.

Obavijam vse handne poslo.

EMIL KISS, BANKIR,

133 Second Ave., New York City, N. Y.

ZASTOPSTVO SLOVENE BANKE D. D. ZAGREB,

PRVE HRVATSKE STEDIONICE, ZAGREB, IN ZA

FRANCOSKO SRPSKO BANKO, BEograd.

SEVERA'S GOTHARDOL

Zveznički Nejmen

Istotno spodbujam za izvajanje,

člankov za obnovitev in obnovitev

boljših množic novih učod.

SEVERA'S

GOETHARDOL

Jurkica Agičeva.

Povest.

Hrvaško spisal Ks. Šandor-Gjalski.

Prevel Fr. Orel.

(Delja.)

— Kaj, resnično, da ne veste njičesar! Listi pišejo o tem, na vseh voglih Pazarincev je nabita ta pesem! Ali je vi niste dobili? Morali bi jo dobiti. Vsi so jo dobili. Tudi jaz.

— Njescas nisem dobila, — a potrpite — spomnila se je v tem hipu včerajšnje pošte in kažejo ke Maleševič nekaj skril pred njo. "Ah, to je preprečil on! Glej, kako je dober!" — si je mislila deklica, drhteča od strahu, kaj da mose biti zopet tako groznega.

— No, gotovo ste dobili — je začela Lisička zopet. — A — nič za to. Evo vam, tukaj je vse, — ter je vzela pri tem iz žepa list in pamphlete. V prvem hipu je Jurkica zakoprnila, da bi jej iztrgala vse iz rok — ali kakor okamenjena ni zmogla niti ganiti rok. Lisička pa je razmotala tiskovine in začela čitati na glas. Jurkica ni mogla umeti takoj svojega položaja. Začetkom je mislila, da je to zopet taka navadna babiljarija, kakor prvikrat. Odločila se je, premagovati se in poslušati mirno. Ali stvar je je postajala čim jasnejša in usiljevala se je, je misel, da bi najraje skočila v to strašno ženo, jej zasidla svoje nohte v njen debeli, rumeni vrat ter zadušila tega zlo-deja. Tedaj pa jej je vsplamela duha pravičnega ponosa; ker se je čutila povsem nedolžno, vrazvala se je še bolj po koncu in še višje privzdignila glavo. Ali strašno jej je bilo poslušati to, in te strahote so se tikale nje!

Začuvši Smiljanicevo ime je zakričala, bolno in obupno se strašnim glasom: "Ah Bog moj, saj ga jaz nisem ljubila nikoli! Prenesla bi vsako nadlego in sramoto, da sem ga ljubila, a tako!" — in dvignila je roke proti nebnu. A sram jo je bilo, da se je v svoji žalosti izdala pred to ženo, a zopet se je zavladala, stisnila krepko ustni, prekrizala roki, postavila se tik Lisičke, da posluša dalje. — Ali vendar je morala že vpresti kolena ob klop, pri kateri ste stali. To je bilo nad njenom mod. Vse je bilo tako jasno povedano, da je morala umeti vse, ah, — to peklenko zlobo, to gnuj-sobo, — vse, vse! Sela je najprej na klop in občutila, da se jo temni pred očmi, po tem pa, da je postaja vse medro in meglemo, kako jo v njeni notranjosti nekaj napenja, duši nekaj v prahu, da ne more oviti več niti sse; v glavi jej pa žumi, a to niso več misli, niti skrbi. Oči so je začele grozovito, a v njih ni jedna solza. Ustnico so se ju posušile povsem. Se-če za nekaj trenotkov je se silno tezavo glasno vdahnila, potem obupno kriknila, povsodigla roke k nebu ter točila: "Bog moj, Bog moj, med vrage si me potisnil! A, odpusti jim, — saj ne vedo, kaj delajo!" — Zatem je takoj zajecala, zgrudila se z vsem životom na tla tako, da se je s čelom udarila ob pod in v taki nezavesti so se apustila v krčevit smeh, od katerega jej je drhtel in se tresel ves život. Oh, kako žalostno se je po tem praznem prostoru razdeljal ta grozni strašni smeh, — podoben smehu Slovaka, ki je prišel ob um!

Sama Lisička se je prestrašila in je pretrgala svojo čitanje. V prvem hipu se je tudi v njej vzbudil čut ženske narave: pripognila se je, da bi pomogla siroti; a videc bledi, mučenščiki njen obraz, prestrašila se je še bolj, pohitela hitro iz sobe ter pozvala druge hišne prebivalce na pomoc, sama pa se odpravila iz hiše.

— Ali je res, da je Agičevi prišlo danes slabo v žoli? — prihitele so k Lisički takoj po obedu Nalješkovičeva, Fremanka, Lorika in Monika, vse z istim vprašanjem.

— Strašno, da vam povem, še sedaj se tresem, kakor da izidhne hip za hipom! In v tem sem morala priti poleg jaz! — je pojasnjevala Lisička.

— Pa kaj je bilo? Morda je bilo zavoljo pamfleta? — je vprašala Lorika.

— Lahko. Kdo bi to vedel? Jaz sem videla samo, kako je naenkrat prebledela, stresla se, pa zvrnila se na pod, oh — zlo iz zlo!

— Ham, ham! Morda je — ? Ne dozdeva se vam? — je namignila Nalješkovičeva zelo važno.

— Seveda, seveda, to bo krivo. — to so prvi znaki, — je dostavila devica Monika. Lisička se je na to opazko posmehnila resno in z odobravljajem.

Sele tretji ali četrti dan se je Jurkica opomogla v toliko, da je mogla v službo. A sedaj še le se je njena bol večala bolj in bolj, ker prvi napad je bila le slepa, močna bol, ki jej je po zakonu narave potrla telo in jo se silnim avojin udarcem spravila tudi v duševno nezavest. A ko je izginila ta, prikazale so se jej vtrašni javnosti po vratil vse misli in vse dogodek. Že prve besede tega obvestila so je bila grozne.

"Onečaščena, gorje, onečaščena sem! — je zaklicala obupno iz dna duše že ob zori, ko je vsa hiša počivala še v globokem snu. — "Onečaščena sem! O Bog, kako dopuščaš, da se more dogoditi kaj takega? Meni tako očitajte, — oh zločine, grdohe, zveri divje! — meni podtikajo kaj tacega, — a jaz sem nedolžna, čista kakor kristal. Meni očitajte kaj tacega, — meni, ki sem tudi v očigled nevarnosti, da izgubim službo, branila svoje poštenje! Meni, pa kaj tacega še! Oh, da ste me, — da ste me odstavili od službe, ne bi mi vzel še toliko, a krasiti in omadeževati moj glas, čast moje, poštenje moje! Ne, ne, — ne zmorate mi ga odvzeti; nista mi ga odvzeli dokler vem jaz, da sem nedolžna. — Bog ve to, — pa tudi vse dobrli ljudje! Gorje! Ne, ne, kako naj vedo! Vse bo verovalo vam hudočcem. Razglašeno je to o meni vlistih, vsakdo bo to židal! Oh! morem li še komu jasno pogledati v obliki! Bog moj, prešibka sem za tako preskušenje! Dobri moj Bog, milostljivi moj Bog, reši me!" — in mladenčka se je apustila z licem na kolena, — kakor se je znašla, še v sami straži — vzdignila trdo sklenjeni roki proti slike blažene device in začela prisrčno moliti, glasno izgovarjaje besede in hitro kakor v mrzile.

A tudi molitve je je umirila le za trenotek, ker skoraj za tem so je iznova napadle vse muke

in prejšnja bol. Vrhuj tega pa se je čutila tako osamljeno. "Ko bi bila vsaj gospa Irma tukaj! — je posepetada nekoliko kričala. Tedaj je bomo vskrila, ker tako grozno trpi povsem po nedolžinem. "A druge, česa vsega ne počenjajo, — a nikdo jim nječas ne očita! Jaz pa se nisem pregrasil niti v mislih!" Napadla jo je stresla, da je sedaj vse izgubljeno; dokler ho živa, moralna bo nositi znak to rane. Vsi taki pomislki so se jeji neprestano vrstili v njeni notranjosti in čudo je bilo, da si v tem obupu ni prizadel kakega zla. Spomnila se je, da je včeraj dobila pismo od doma. Ah, poprej je z nebrzljano nestrpnostjo otvarjala vsak očetov list, sedaj se gaje pa skoraj plazila. "Ako ve že za to — !" — in stresla se je. No, oče ni vedel še nječas. Čital je bil res oni dopis in vpraševal Jurkico, "kaka žensčina je to?" o kateri je možno pisati tako. Priporočil je med drugim hčeri, da se ne druži s tako osebo. — "Oh, — twoja hči je ta oseba!" — je zavrianila Jurkica in malo da ni zopet padla v nezavest in jednake krke, kakor zadnjih v žoli. Sedaj pa se je čutila nešrečno. Ono očetovo pismo jej je najjasnejše govorilo, kako vsaka obdolžitev vedno likuduje najnedolžnejemu. Težak, težak vzdih se jej je izvili, premislada je bila in preved v verigah vladajočih predsednikov, da bi jo lastna pamet dovela do spoznanja, da človek se nima nič — prav nič oziroma na mnenje teh dobrih naših "blinjikov"!

Istodobno so se sprejavajo pri trgu Levi, Garašev, Kohn in Nalješkovič. Po koncu so nosili glave, očabno in zmagonosno. Pred vsakim, ki so ga srečali, hvalili so se in stresavali svojo modrost, domisljajost, celo svojo duhovitost. Najmamnejša mesta iz pamfleta so glasno ponavljali, vrsteče se; sedaj eden, sedaj drugi! A pri tem so se smejali s takim krohotom, da so jim rosile sole iz oči. Pripovedovali so tudi, da je včeraj podčepanje prejela nalog, da se takoj izvede preiskava proti Agičevi. "Pokazali smo, kdo smo!" — je očabno ponovil Levi. A ni se našla ni jedna duša, ki bi se zavzel za sirote Jurkico. Vsi so se spustili v nebrzdan smeh Garaševev in Levijev.

Kar so pripovedovali o preiskavi, bilo je resnično. Na take obdolžitve in taka izvestja je mala vlada naposlед izdati stroge naloge. "Ako je javno mnenje občinstva proti dotednejši takoj razraženo, naj se jej še pred dovršeno preiskavo odvzame pouk v žoli." — se je glasilo v vladinem odlokru. Ta je dospel včeraj, a danes pred deseto uro že je vstopil Stepanovič v Jurkicino razred, vročil je dekret, v katerem se jej javlja, da je proti njej uvedena preiskava ter se jo za pojutranjim posivlja, da se predstavi pred preiskovalno komisijo; istodobno je, do izvršitve preiskave, začasno odpuščena iz službe, a "dohodkjeni so jej smisli na odstotke za prehranitev.

V prvem hipu jej je bilo samo, kakor da je to dogodek, ki ga je pripakovala; a kmalu za tem — se je hipni mir izpremljen v strahovito, grozno bol, tako veliko, da jej je zatemnilo pred očmi. Ostala je zopet kakor okamenjena in ni pojnila nječas, kaj da pomenja vse to! Hip zatem pa je silno zazelela, — ah, tako silno, da prenehla vse, — vse, vse, — ah, — "da bi umrla!" — Mračnost in velika slabost sta jo objela dušo in telo.

— Preiskava, gorje, — , preiskava proti meni! Oče, oče, oprosti mi, ker moraš po meni doživeti kaj tacega! A veruj mi, — veruj mi, jaz nisem kriva, — jaz nisem kriva! Oh, — zopet preiskava! Kaj jim je do mene, kaj bi radi! A nimali žunči pri tem svoje prste vmes, — ali ne? Lisička? Oh, pa zakaj tudi ona? Kedo, kedo? Gorje meni, nesrečnici! Mati, majčica, zakaj si me rodila!" — In nesrečnica si je zakrila obraz z rokama. Tedaj pa se jo je polotil grozen strah; obrnila je k raspulu, ki je viselo sredini sprednjih stene žolke sobe ter se spustila v gorečo molitev. Motila je je med molitvijo misel, da je odpuščena iz službe in da nima česa več iskat v tej sobi. Prekinila je v tem hipu z molitvijo in hitrih krokov pohitela proti vratom. Na pragu se je samo obrnila, a tedaj, jo je začelo v gru nekaj dušiti; spomnila se je prebitih občutkov. Komaj, komaj, da je zmogla jedini besedici "z Bogom!" — a pred očmi, ki jej niso zmagle jedne solze, se jej je stemnilo. Spomnila se je svoje solske dece in v duhu je gledala njihove žalostne obrazy, ki jih ne bo več gledala. Ginjenost so jej hropele prsi, a srce kakor da se je stanilo. V tem trenotku je opazila na mizi nekaj šopkov jurjevkov, ki so jih bili prinesli otroci v žoli. V svoji veliki bude vendar ni hotela, da bi ostali tam. V neki bolestni razburjenosti je zahrepela po njih, vrnila se k mizi, zagrabila šopke ter z mrzljavo si jih hitrostjo vtaknila v nedra, da jih vzame seboj. Doma jo je nestrpno pričakoval Maleševič. Kakor vse mesto, znal je o vsem tudi on. Resnicno težko mu je bilo, kako da začne z dekletom razpravljati o tem, a naposlед se je odločil, ker je sodil, da bi bila prevelika nemarnost pravi greh in da mu je v dolžnost, da dekle ojunači in osokoli.

— Gospica Jurkica, — je prisnel k njej gospod Maleševič nekaj slov v tem hipu, — neko dogodek, ki ga je včeraj izvredno žalostno obrazoval. Infamni napad teh nječinov vam ne more škodovati. V sredu vam je, da je veden preiskava; tako pride do prilik, da izkaže svojo nedolžnost. A poleg tega vkraten jaz še danes vse potrebno.

Jurkica se je po teh sočutnih prijatejških besedah čutila globoko ganjeno. V tej veliki bedi, v kateri se je nahajala tako sama, popolnoma sama, bil jej se ta sedanj izraz sočutja takoj neizmerno drag, da je poleg hvaležnosti čutila tudi neko posebno radost, tako, da je po dolgem času pričela zopet do solz in se spustila v silen jok.

Maleševič se je tihoma odpravil ter pohitol na brzojavni urad. Javil je Smiljanicev, naj takoj prihite v Pazarinec, ker se Jurkica nahaja v veliki nevarnosti, iz katere jo en zamore rečiti. Tudi Hanibal je hotel obvestiti, ker je vedel, da je tudi on poteval z Jurkico. Poslal je tedaj sola v grad, da povpraša, kje je. Od tam so mu odgovorili, da ne znajo, kje se nahaja. Po sreči se je spomnil, da je včeraj čital v peštanskih listih tudi njegovo ime med dostojanstveniki, ki so se z nadvojvodovo udeležili lava v Srienu. Brzojavil je tedaj tja. Sam pa se je odločil, da se še istega popoldne odpelje v Zagreb, da obvesti vladno, kako je prav za prav s to stvarjo. (Dalje prihodnji.)

Maleševič se je tihoma odpravil ter pohitol na brzojavni urad. Javil je Smiljanicev, naj takoj prihite v Pazarinec, ker se Jurkica nahaja v veliki nevarnosti, iz katere jo en zamore rečiti. Tudi Hanibal je hotel obvestiti, ker je vedel, da je tudi on poteval z Jurkico. Poslal je tedaj sola v grad, da povpraša, kje je. Od tam so mu odgovorili, da ne znajo, kje se nahaja. Po sreči se je spomnil, da je včeraj čital v peštanskih listih tudi njegovo ime med dostojanstveniki, ki so se z nadvojvodovo udeležili lava v Srienu. Brzojavil je tedaj tja. Sam pa se je odločil, da se še istega popoldne odpelje v Zagreb, da obvesti vladno, kako je prav za prav s to stvarjo. (Dalje prihodnji.)

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode.

Roma.

Iz svetidelja preložil F. J. —

(Dalej.)

kralj državi. Toda, kaj bo rekel Ramon na vse to! Tako čudno se drži. —

Komaj je izustil veliki knez svoje povelje, ko je don Ramon zaklical:

"Ali je to šala? Pokličite načnjega adjutanta. To ne gre, to je tako čudno."

Veliki knez je skomignil z ramen:

"Dragi moji prijatelji, to ni prav nječudnega. Vi ste nosili dve dolgi leti pismo moje sestre, a vaša dolžnost je bila, da pismo vrnete, ko se je takrat razbila po roke."

Veliki vojvoda je prebledel.

"Potovali ste tri dni z njo, to so nicedne čudne okoliščine, ko jo je ta vas poveljatelj na takoj čuden način odpeljal."

Ramon je hotel protestirati:

"Toda mi nismo vedeli o tem nječas!"

"To prav nje ne del! Nasadnje jo pa sredi noči prinesete na svetih rokah na krov ruske oklopničke. Ako ste gentelman, potem morete vedeti, da je mogoč samo en nadin, da vse to popravite."

"Dva sta," je rekel Ramon mirno.

"Jaz imam revolver!"

"Torej vi se hočete s smrto umakniti moji sestri."

Veliki knez ni mogel končati svoje stvari, kajti bleda kot smrtni.

"Mihajlo, molči! Niti ti nimaj pravice, da silš moža, ki me ne ljubi, ki me sovraši — saj hoče raje umreti."

"Visočanstvo, vas, kar sem naredil, sem naredil samo zato, ker nisem poznal dame. To vam polnoma odprtitev je zavzetje!"

"Visočanstvo!" je rekel Ramon.

"Kaj pa vse ne kesaam! Vi — vi — vi — no, no — No, le počakajte, dragi moji prijatelji Peletard, to ne bo dolgo trajalo!"

Še bolj mirno je odgovoril Filip.

"Kesal bi se samo v službo, ako bi se klassa tudi velika kneginja — Vprašajte le njo, visočanstvo!"

Velika kneginja, ki je po poseben razlogu vse z rokami — toda njene besede so imela učinek, da si ni mogla želite boljšega.

Z vakklikom polnim hrepenjenja, ljubezni in premagane bolesti je skočil Ramon k kneginji, pokleknil pred njo, dvignil do nje svoje oči in se zakrila:

"Kneginja — Olga — poslužite me — mislite o meni to, kar ste midili do sedaj, ko me niste posmeli — jaz vas ljubim — obokujem vas — nječas el na svetu ne želim bolj, nego da postanete za vedno moja. Toda —"

Prebledel je:

"Toda — govorite —!"

"Ta poroka — a vas ni nikdo vprašal!"

"Jaz, jaz se prav nič ne kesaam!" Njen pogled se je srečal z rokami — in nekaj počasnih očitkov zadovoljstva, da je bilo takoj pri kraju z njegovim odporom. Vstal je. — Filip in veliki knez sta se obrnili v stran, da bi ne motila para,